

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата на ње се поштомском
упутницом непосредно админи-
страцији „Глас Црногораца“ на
Цетиње, или отпратницима по-
штом на коју драго пошту, а
коме је наручио, г. Перу Рама-
дановићу, к. п. агенту у Котор,
Допише се штаљу уредништву.
Рукотисе се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет ријеч-
а по 3 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСKE И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њ. Кр. В. Њагиња Милена
са Њ. В. Њазом Петром отпуто-
вала је ономанде на Ријеку, а Њ. Кр.
В. В. Њази и Њагиња Наслед-
ници и Њ. В. Њаз Мирко, са њи-
ховим пратњама отпутовали су у Бар.
— Г. Војвода Божо Петровић
отпутовао је за Рим.

Крљица-Царица Викторија

Од суботе по неколико пута на
дан бечки „Кор. Биро“ пажљива нас
о стању здравља најстарије свјетске
главе окруњене, Њеног Величанства
инглеског Краљице и индијске Царице
Викторије, и понас добивамо депешу,
да је Узвишена болесница синоћ, у
уторник, мало послје 6½ ура пре-
минула.

Њено Величанство Краљица Вик-
торија рођена је 24 маја 1819; уз-
апла је на престо 20 јуна 1837;
ступила је у брак са Принцом Ал-
бертом Сакс-Кобург-Готским 10 фе-
бруара 1840; а удовује од 14 де-
цембра 1861.

Из тога брака најстарије дијете
Принцеса Викторија удала се за прус-
ким Принцом Фредерик-Вилхелмом,
тако је Њ. В. данашњи немачки
Цар Вилхелм најстарији унук упо-
којено Владарко.

Њезино друго дијете Принц Ал-
берт, рођ 9 новембра 1841, који је
на престо наслеђује, оженио се 10
марта 1863 са данском Принцесом
Александром, сестром Њеног Вели-
чанства руске Царице-матере Марије
Феодоровне, тако је данашњи на-
следник Њ. В. инглеског Краља
Алберта први рођак Њ. В. Цара
Никола и Њ. В. Цара Вилхелма.

Други син Узвишене покојнице
Принц Алфред, Војвода Еднбуришки,
кашње Велики Војвода Сакс-Кобург-
Готски, оженио се са Великом Ња-
гињом Маријом Александровном, једи-
нциом блаженопочившег Цара Алек-
сандра II, 23 јануара 1874, а умро
је љетос, неоставивши мушкога на-
слеђа, него четири шћери, од којих
је једна удата за румунског Наслед-
ника а једна за владајућег Великог
Војводу хесенског, брата Њ. В. да-
нашње младе Царице руске.

Друга шћер упокојене Владарко
Принцеса Јелена удата је за Принца
Слезвиј Холиштајског, а трећа При-
нца Луиза за Маркиза of Вогне, сина
Војводе d'Argyll.

Трећи син Принц Артур, Вој-
вода de Connaught, рођ. 1 маја 1850
ожењо се 13 марта 1879 са При-
нцем Луизом-Маргаритом, шћером
пруског Принца Фредерик-Карла и
Анхалтске Принцезе Марије, исте
тетке Њ. Кр. В. Великог Њагиње
Мекленбург-Стреличке Јелисавете,
Узвишене матере Њ. Кр. В. наше
Њагиње Милице.

Од четвртог сина Принца Лео-
нолда, Војводе d'Albany, блажено-
почивша Владарко оставила је унука,
који је наслеђио љетос свога стрица
на престолу Сакс Кобург-Готском

А четврту, најмлађу своју шћер-
ку Принцесу Беатрису Краљица-
Царица удала је за Принца Хенрика

Батенберга, брата Њ. В. Франца
Јосифа Батенберга, чијој је вјеридби
са Њ. В. нашом Њагињом Аном
она пресједавала.

Најпослије Њ. Кр. В. Велика
Њагиња Мекленбург-Стреличка, уз-
вишена баба Њ. Кр. В. наше Ња-
гиње Милице, иста је родица упо-
којено Краљице-Царице од стрица
Војводе Камбрицког.

Сва ова много бројна царска и
књижевска својта плачу и благоси-
вљају Велику Покојницу, јер их је
она љубила све без разлике мате-
рињског љубави и о њима матери-
нску бригу водила.

Њезино дуго владање чини
епоху у инглеској историји, и ингле-
ски народ са поносом ће га споми-
њати, јер је он у тој епохи постигао
врхунац своје моћи. Осим Јевропе
по свим осталим частима старог и
новога свијета инглеска власт се
распрострла за вријеме ъезиног вла-
дања. И за то је и инглески народ
у искреној жалости погружен.

Као једина права уставна Вла-
дарка, она не одговара за политику
инглеског владе, којој даје правац
парламенат; и за то, ако су консер-
вативне владе под њом водиле поли-
тику противну препорукају балкан-
ских народа, и либералне владе пру-
жале су им стварно обилате помоћи.
Доста је неумрло име Гладстона,
да и балкански народи благосиљају
Њезино доба.

За то у жалости инглеског на-
рода и Црна Гора учествује, а наша
Владачка Кућа, која је са Ингле-
ском било и у далоким сродничким
везама, мијеша своје сузе са осталим
јој сродничким сузама тијем искре-
није, што ју је блаженопочивша
Краљица-Царица сваком приликом
својим симпатијама одликовала.

Нека је вјечни покој Великој
Краљици-Царици!

— Услед смрти Њ. В. Краљи-
це Викторије, наређена је дворска
корота, која ће трајати три недеље.

На Њажевском Двору вије се
застава на по копља; тако исто на
иностраним легацијама.

Телеграми бечког „Нор. Бира.“

БЕРЛИН, 6 јануара — „Волф“
доноси из Лондона вјест да здрав-
ље Краљице Викторије јако узнеми-
рује. Чланови породице скупљају се
у Ковес.

ОСБОРН, 7 јан. — Званични
булетин: Краљица трпи велику фи-
зичку изнемоглост, уз симптоме, који
узнемирују.

БЕРЛИН, 7 јан. — Цар Вил-
хелм и Војвода Конаутг отпутовали
су у Лондон.

ЛОНДОН, 7 јан. — Гласови о
побољшању здравља Краљичина не
потврђују се, што изазива највећу
забринутост. Краљицу је дотакла
лака кашља.

ЕСТКОВЕС, 7 јан. — Стање
Краљичино критично.

ЛОНДОН, 8 јан. — Јутрошњи
булетин: Краљица је провела поћ
мало немирно. Стање исто. Булетин
од подна: снаге Величанства трају
врло добро. И ако нема повог раз-
вијања, симптоми једнако узнемирују.

ОСБОРН, 7 јан. (у вече). — Кра-
љица је на умору. Само је питање
ура.

ЛОНДОН 8 јан. — Стигли су
Цар Вилхелм и Војвода Конаутг,
дочекани Принцом Уелским и вој-
водом Јорским.

КОВЕС, 8 јан. — Сва Краљев-
ска Породица окупљена је у соби
око Краљице. Свршетак се чека од
часа до часа.

ОСБОРН, 9 јан. — Булетин
јучерашњи од подне: послје поноћа
Краљица је мало лакша. Узела је
више хране. Симптоми, који су нај-
више узнемиравали, смањени. Буле-
тин од 5 ура послје подна: Траје
лако побољшање од јутрос.

КОВЕС, 9 јан. — Јутрос стање
Краљичино исто. Сматра се врло
критично.

ОСБОРН, 9 јануара. — Краљица
Викторија умрла мало послје 6½
у вечер.

ЛОНДОН, 10 јан. — Држи се
да ће се парламенат сјутра састати.
Краљ ће одма доћи у Лондон да
положи заклетву. Краљ је објавио
депешом смрт Краљичину лордма-
јору, који му је одговорио изјављу-
јући симпатије и дубоко саучешће.
Позоришта су затворена. Станов-
ништво показује националну жалост.
Прокламација Краљева биће објав-
љена херолдима у Лондону и по пре-
стоницама колонија.

ВАШИНГТОН, 10 јануара. —
Сенат је једнодушно усвојио резо-
луцију, која жали смрт Краљице
Викторије. Мак-Кинлеј је управно
Краљу сажаљење.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 10 јануара.

Китајско питање по свим из-
гледима као да ће се окончати пре-
говорима већ започетим између ки-
тајских опуномоћеника и опуномо-
ћеника велосила; што више, по једној
вјести из Вашингтона која се слаже
са свом досадашњом политиком ве-
лико прекоокеанске републике у ки-
тајском питању, њена влада сматра,
да је сада наступно час, да се лати
улоге посреднице у истим прегово-
рима, да се што прије мир закључи.
Што се тиче оне повике неких
јевропских листова против руско-
китајског споразума односно Манџу-
рије, она је већ легла, јер је позната
њемачко-инглеска конвенција мудро
изоставила Манџурију из сфере сво-
јих интереса.

Напротив бурско питање од ново-
године ступило је у фазу, која не
случи ни издалека, да ће се брзо у
јужној Африци мир установити. Бури
су препијели огањ у непријатељску
кућу, која већ почиње да изапти.
Њеким бурским одјељењима, која су
прешла у капску колонију, придру-
жио се велики број Африкандера и
све једнако придружују се. Покушај
лорда Киченера, који је за то био
оставио Преторију и спустио се на
југ, да стане на пут том пренашању
ватре у Капланд, није успио, и он
се морао повратити на своје мјесто,
јер Бури и по Трансваалу нападају
гдјегод могу да Инглезима зла учине.
Тим успијешније устанак напредује
у капској колонији. Бечки „Кор.
Биро“ ове недеље мало нам је ви-
јести доставио из јужне Африке, али
их други листови допосе довољно,
да се види, како тамо Бури са уста-

нима, летућим четама, заузимају села
и градове, узимају контрибуцију,
плијене мјесне државне касе и ин-
глеске трговине, прекидају телегра-
фске жице и жељезнице, воде собом
коње, гдје их нађу, снабђевају се
храном и приближују се самом Кап-
штадту, гдје влада паника, те се
грађани оружжавају, да се сами бране
у осуету регуларно војске. Киченер
тражи помоћ из Инглеске; требало
би му 50.000 коња и мазака, и 40.000
нове војске; а штаљу му тек један
пук драгунски и 500 момака с Малте.
Из Аустралије спрема се да крене
њенито војско и коња, али прије конца
фебруара не могу стићи. Друге ко-
ловије не мичу се. За то се Киченер
лаћа своје дипломатске способности.
У Оранжевој држави саставља цен-
трални одбор, који би имао радити,
да се дође до преговора о миру, на
коју сврху издаје сходан проглас.
Али један угледни њемачки лист
доноси сљедеће саопштење с бурске
стране преко свога извјештоца: „Ли-
стови разнесе вјест да Инглеска
намијера склонити мир са бурским
државама. Независност обију држава
била би гарантирана, кад би своја
укрепљења порушила и артиљерије
се лишила. Осим тога имале би
златне руде код Јоханесбурга Ин-
глеској продати. Ја сам овлашћен
пресједником Стејнмом да те гласове
с бурске стране опровргнем. Борба
се води о циљини! Или побједити,
или подлећи, а о средњем путу нема
ни говора. При предаји Јоханесбурга
генерал Бота је био довољно мудар,
те је стао на пут намјери, да се
златни рудокони поруше, како би
извор прихода државних остао по-
дотакнут послје рата, ма у чијим
рукама остала влада, инглеским или
бурским. И обје ратујуће стране то
земљиште чувале су као зеницу ока.
Кригер је вагда сматрао то рудо-
копе као камен темељац државе. И
ако Бури љубе своју независност
изнад свега, и за њу своја добра и
своју крв улажу, они се неће никад
одрећи главног извора државне снаге.
Треба завршити или потпуном по-
бједом, или потпуним поразом. Све
се врти око питања будућности:
Сједињене јужне Африке. И ако Ин-
глеска побједи, у интересу је Чем-
берлена, Сесила Родеса и друштине,
да се то збоде. А то и Бури жуде.
Видјећемо, ко ће бити јачи“. Оно
саопштење одговара потпуно доса-
дашњем дјеловању и досадашњим
бурским изјавама, и за то сви оз-
биљни листови искључују вјеројат-
ност, да ће се Бури, бар за сада,
у такве преговоре упуштати. Истина,
да отуда не може бити заплет у
Јеврони, али ако посљеднице рје-
шења китајског питања поремете у
Јеврони постојеће међународне од-
носе, бурске акције могу скокити.

НАЧЕЛО НАРОДНОСТИ
у XX вијеку.

Славни њемачки писац и мислилац Макс
Нордау објелоданио је своје мисли у вели-
ком начелу народности, које је тек почело
побјеђивати у XIX вијеку, а које се у више
страна, послје берлинског конгреса, сматра
као да је било и битисало. Умни Њемац
сасијем друштво мисли, и његове мисли
злате зору новог вијека. Ево у изводу
тих његових мисли по биографским „Ве-
черњим Новостима“:

У вијеку који издише, а послје француске револуције, наступили су догађаји, који га карактеришу. У XIX вијеку, конфигурација Јевропе претрпјела је измјене, које се нијесу дешавале од сеобе народа. Политичке егзистенције, којима је дат некакав ореол старости (као римско царство и венецијанска република), разрушене су. Из њихових развалина по- никоме уједињене: Њемачка и Ита- лија. У овоме вијеку, из заборавности дижу се народи. Грчка, истина, неће да настави посао старе Византије, него тежи, да настави пут старе Јелале, настале прије двије хиљаде година, али ипак овјенчано увијек још вишепцем младости. Ту је и Бел- гија, у којој је оживио народ, чији су се трагови избрисали од књиге Цезарево. Из хаоса, кога је Отоман- ска пајеада створила на балканском трополу, изникоме: Србија, Руму- нија, Црна Гора и Бугарска. Угар- ска, која је на Мохачу изгубила своју независност, а доцније ако не де југе оно де факто постала аустриј- ском провинцијом, пробудила се по- ним животом те се њена застава леприша по морима. Све су ово ве- лики подвизи, за које филозофија историје, у скромним њеним грани- цама, може рећи: Деветнајести је вијек ријешни уједињење малих и већих политичких организама, те је тим својим процесом стопио и цемет- тирао поједине групе исте народ- ности. Та би формула одговарала великим цртама догађаја, али свако правило, па и ова формула, има изу- зетака. Белгија је резултат цијенања једне осредње државе у двије мало. Норвешка и Данска пружају примјер насилног цијенања једног истог ста- бла, са намјером, да се створи вјеп- тачки антагонизам. *Начело народ- ности, које је било основ процеса, изведено је неопотпуно и сакаито у сво- јим примјенама, јер није ниједне изве- дено у правом смислу.* Краљевина Грчка није ништа друго, него врло мали дио оних земаља, у којима живо Грци. Влашка и Молдавска уједињене у Румунију, ипак не обухватају све, него само мали дио Румуна, пошто је већи дио још под влашћу Аустрије, Мађарске, Русије и Турске. Већина Срба живи још изван Краљевине Србије и Књаже- вине Црне Горе. Само Њемачко царство са Италијом обухватили су скоро двије трећине Њемаца и Та- лијана. Пољаци су два пут устајали и проливали крв за своју независ- ност, али Јевропа није хтјела да на њих прошири благодети начела на-

родности. Поставио пове државе до тога су дошле одобрењем јевропско дипломатије, а знамо, да је то од- бреше долазило увијек из савременом чину, кад је народ на сабљи освојио своју независност. За то је диплома- ција крива, што Јевропа данас из- гледа као некаква недовршена, на- пуштена зграда. Дипломатија у овоме вијеку често се скупљала, да исплати отворене рачуне ратова и револу- ција, да овјерава резултате, па јој ипак није никад испадало за руком, да чворове размрси, него их је тре- бало пресијечати сабљом. Диплома- ција није никад хтјела потпуно за- довољити народе, него је вагда си- јала сјеме будућим тежкоћама и па- сиљима, као да јој бјеше главни за- датак, како ће и XX вијеку оставити у наследство, једне исте катастрофе.

За што толико опирање против народних тежња? Да то није оску- дица сазнавања? Да није ђавоља страст за интригама? Да није завист држава или ароганција ауторитетног начела? У дипломатској науци, о којој се обично вели, да квари пе- ром дјело мача, рекли би, налазе се трагови свих ових зала. Још овоме треба додати: негодност држав- ника, да појмо снагу великих народ- них покрета. Италија, Њемачка, бал- канске земље бјеху пола вијека у непрекидној буњи. Сва усиљавања држава, да успоставе мир, била су узалудна. Шта су хтјели народи? Слободу, јер им разни уставни нијесу били довољни. Њима не бјеше до- вољно да измјене покућанство него да сруше дуварове, који су их сте- вали. За што? Чему се тежило? На- челу народности. Незадовољено на- чело народности било је покретач ратова и револуција, али се то није хтјело појмити; сматрали су га за илузију. Ипак такво разумијевање побија сам XIX вијек. *Народности осјећај позитиван је, он је зајавио дајући и стварајући снагу, главни фактор и тријумф еволуције вијека, који умире. Ова снага није исцрпљена. Она ће још снажније радити у XX вијеку, и ако се томе противи и космополитски соци- јализам и људи антимократски им- перијализам освојања. Снага није се- зиве начело народности, побједиће обје ове преионе, јер је идеја народности школа, у којој се учи алтруизам и друштвени осјећај. Борба диплома- ције против народних аспирација истиче из антагонизма између ауто- ритарних традиција и начела народ- ног суверенитета, власти против на- родно еманципације, али је та борба неједнака, те ће се продужити и у*

XX. вијеку, док се год не даду права народима. Тако је бивало у XIX. вијеку, који је на сиром XVIII. вијека попустио у многом чему, осим у науци, а од науке ће доћи спас. Ми смо презивјели жалосних трону- така на узбурканим валовима, који су нас доста повлачили низбрдицом. Реакција је много успјевала у XIX. вијеку; ко не гледа даље од садашњо- сти, могао би очигледити. Не би био у праву. Јер талас, који се шљачи, одмах се сиреми и за циљање. Благо онима који почињу да сади живе. Они ће уви- јавати и чекањем, као што смо ми при крају вијека очигледити у одавању. За то нек је сретан свима наступajuћи вијек, а раздробљеним народима нек отвори нове хоризонте. иск улије изву- снагу и крене у борбу против застаря- лих мрачних традиција, у славу начела народног и његове истинске побједе.

ФРАНЦУСКО-РУСКИ САВЕЗ

на међи два столета.

Из „Петроград. Вѣдомости“.

Француско-руски савез је — једно од чуда XIX столета тако богатог кон- трастима и противрјечијама. Греша прош- лости те двије велике државе нико се није могао надати тако тијесном зближењу њихову. У току више од два вијека Руси- ја је била навикла да у Француској гледа сметњу. До краја XVII столета у Фран- цуској су сматрали Русију за варварску земљу, а послје кад је Русија ојачала и заузела видно мјесто међу јевропским др- жавима француска је дипломатија непре- стано радила против интереса Русије, а поглавито из симпатије према Пољској, Шведској и Турској. Француске диплома- те нарочито су ревностно пазиле на сваки корак Русије на истоку. У инструкцији францускоме посланику при петроградском двору од 28 децембра 1756 год. читамо: „Положај је Русије према Јевропи такав, да се она може проширити само на рачун Шведске и Пољске, а то су двије држа- ве, које су одавна савезнице Француске, чије ћемо ми интересе, према томе, свагда потпомагати.“ Ну у међународном жи- воту ријеч „свагда“, тако је исто неумјес- на, као и ријечи на „вјечна времена“, ко- јима су се украшавали разни уговори мира. Није прошао ни пола вијека послје споменуте инструкције, а Пољска је пре- стала да буде самостална држава, а Швед- ска је изгубила сваки значај међу јевроп- ским државама.

Наполеон I. закључио је са Русијом кратковремени савез. Циљ тога савеза био је диоба Турске. Ну у брзо је поникла неуслагласност међу савезницима. Наполеон је појмно да је далеко зашао са својим обећањима цару Александру, за вријеме тилантског састанка. На конференцији Ру- мјанцова са Коленикуром, 2 мар 1808 г. први је тражио, да се Русији уступи Цариград, а француски је посланик пристао на то само под тим условом, да Француска узме

изјавише се и паде, да ће се основати Српска Војводина као саставни дио угарске краљевине, о чему је расправљао знаме- нити српски благовјештански сабор г. 1861. Изјавише се и те паде српске, да ће српска народност наћи заштити под окри- љем слободног угарског устава.

Послје свих грдних жртава остаје српском народу само народно-крхвена ауто- номија, зајамчена IX. зак. чланком од г. 1868 а у колико је осигурана и народно- крхвена аутономија, показује непрекидна борба за очување њено. На политичком пољу пак дођерала је државна политика Србе докле, да им ни у државном сабору нема мјеста, а несити шовинизам мађарски дигао је руку своју да збрише и народ- носни закон од г. 1868 који је бар нешто права давао и српском народу. На разва- линама српских привилегијалних права гради се сада „јединствена мађарска пле- менска држава.“

Положај српског народа у Хрватској и Славонији не одговара ни оним жртвама

Дарданеле. Наполеон није никако хтио уступити Русији Цариград, и од тога тре- нутка слабили су савезнички одношаји, док најзад нијесу 1812 год. били замије- њени низом ратова, који су уништили моћ Наполеону. Послје реституције био је, при Карлу X. један тренутак, кад је савез између Русије и Француске био могућ, али револуција је у скоро уништила и сам престо последњег краља бурбонског.

За вријеме Луја Филипа, били су одношаји између Русије и Француске, ако не непријатељски, а оно хладни. Наполе- он III. изазвао је кримски рат, а послје се мијешао у полски устанак, и према томе није никакво чудо, што се Русија, 1870 год. за вријеме француско-њемачког рата придржавала неутралитета. За ври- јеме треће републике Русија је учинила Француској велике услуге 1875 и 1887 год. спрјечив нови рат између Француске и Њемачке. Зближење Русије и Француске послје 1870 год. отпочело је не само из општих интереса него и из симпатије. Врло је вјероватно, да би, да је 1870 год. побједила Француска, симпатије Русије биле на страни Њемачке. Али народ рус- ки, по својој племенитој природи, узео је ерду тежких положаја Француске и забора- вио је све оно, што је претрпјело од Фран- цуза за вријеме Наполеонских ратова и у кримском рату.

Русија је фактички спасла 1875 г. Француску од нових ратова. То је потврдио и сам Бисмарк у разговору са Блџмом. Бисмарк је увјеравао овога, како он лично није хтио рат, али га је захтјевао Молтке. Ну то није ништа друго него дипломатска фраза, која скрива право стање ствари. Није Молтке, него је сам Бисмарк био душа интриге против Француске. Алексан- др II. дошао је у Берлин, да отклони ствар, и Бисмарк је на то подвукоту Русију на берлинском конгресу г. 1878.

Г. 1875 није још постојао тројни са- вез, али 1887 Јевропа је са страхом оче- кивала, чим ће се свршити састанак њемач- ког канцелара са Криспијем и са грофом Калнокијем, које је Бисмарк био позвао себи у Фридрихеру, са демонстративним циљем. Резултат тога састанка био је говор Криспијев у Турину, којим је пријетно Русији и Француској. На тај начин, један од учасника тројног савеза падао је тајни тога споразума. У Петрограду као и у Паризу, подједнако су осјетили неугодност усамљености, тим више, што су и бугарски заплети узели претећи карактер. У Берлину је био знаменити састанак Александра III. са Бисмарком. По својој карактеру тај са- станак имао је значајну сличност са састан- ком Александра II. са Вилхелмом I. г. 1875. Као што је тада цару-ослободителу, тако је и сада цару-мироотворцу пошло за руком, да спрјечи својим личним утицајем рат, који је тако јако желио Бисмарк.

Датли ток догађаја на балканском полуострву показао је, да је за Русију вријеме, да се побрине о заштити својих интереса против интрига политичара трој- ног савеза. Г. 1887—88 има Јевропа да благодари само мирољубљу и одлучности цара Александра III., што је спасена од готово ненабјежког рата.

Почетак француско-руског савезу до- спо се за вријеме владања цара-мироотворца. Француска ескадра походила је Кронштадт, и та демонстративна појета произвела је велику сензацију у свој Јевропи. Г. 1891

журићева, — они су и дан-данас довољно јак за одбрану своје народне индивидуал- ности, и снаже се из дана у дан.*)

О политичком животу српског народа на Балкану, говорићемо у посебном чланку, јер овдје немамо мјеста ни за летимичан преглед.

Још ћемо само у најкраћим цртама споменути најзначајније појаве на про- свјетном пољу српског народа у XIX. вијеку.

Деветнајестим вијеком почиње права књижевност у Срба. Вук прикупља српске народне пјесме, које задивиле цео обра- зовани свијет и проишле славу српску; издаје и српски речник и удара основ српској народној књижевности, у којој преоблађује народни дух. У борби својој за нови правопис, коју рјешава „Буро Да- ничић својим „Ратом за српски језик и правопис“ г. 1847, излази Вук као побје- дилац, и српски језик добија правописе, у којим се ни један други не може мјерити. Нови правац осваја прије свега јесеништво, које у Бранку Радичевићу добија свога извршног представника. Поред Бранка пе- тиче се генијални Његош, а послје Бран- ка добија српска књижевност читав ред извршних пјесника: Змаја Јована Јовано- вића, Ђуру Јакшића, Јазу Костића, Вла- дислава Каћанеког, Јована Илића.

У приповиједачкој књижевности пре- облађује у почетку романтизам, а доц- није под утицајем Вуковим сасвим га поти- скује народни правац. Међу романтичарима истиче се Милован Видаковић, који је имао великог утицаја на публику свога времена.

*) Писац овог прегледа наставља је покрет и живот Срба у Далмацији у XIX. вијеку, пречла је било и сјајних дјела и стварних последица ња- ково народне свијести. У.

ЛИСТА К.

СРПСТВО У XIX. ВИЈЕКУ.

Из „Србобрана“

Човјечанство је у XIX. вијеку учи- нило тако огроман напредак, да се с њиме поготову не може мјерити сав напредак од Христове рођења па до свршетка XVIII. вијека. Преко Јевропе прохујале ужасне олује, круши политички догађаји, крвљу окупани, навијени карте јевропске, по- никоме пове независне државе, а Њемачка и Италија уједињиле се. На друштвеном и културном пољу опаша се огроман на- предак, наука је коракнула као никада досад, нарочито у практичној примјени својој, гдје је чуда починила. Довољно је споменути само електротехнику. Не можемо се овдје ни у најкраћим цртама обазрети на тековине XIX. вијека. Опртаћемо само напредак, што га је Српство постигло у XIX. вијеку. Слика, коју ћемо нацртати, биће веома непотпуна. У оквиру једног чланка не можемо ни обухватити све појаве српског живота у XIX. вијеку, а камо ли их још и оцијенити. Задовољнимо се летимичним погледом, па и тако ћемо се увјерити, да је Српство у XIX. вијеку велики напредак учинило, релативно већи, него што су га многи велики народи по- стигли.

Политичка историја српског народа у XIX. вијеку има да забљежи и жало- свих и радосних, свијетлих појава. Жа- лосну слику пружа нам политички поло- жај српског народа у Угарској и Тројед-

27 новембра рекао је у рајхстату немачки канцелар, гроф Капирив измешу осталога: „Кронштатска посјета објаснила је широј публици стање ствари, које је у самој ствари већ одавно постојало.“ Али те ријечи још нијесу освјетлиле ситуацију. Зближење се заиста десило, али савеза још није било. Год. 1892 француска штампа нестрпљиво је питала, кад ће се завршити куртуазije, а бити закључен савез. Пу препрека је било много. У Француској су се мијењала тако често министарства, и сам савез схватили су тако једнострано, да се је тешко било надати скороме остварењу жеља оба народа.

Год. 1892 француска штампа је свестрано расправљала питање о савезу са Русијом, и из тих многобројних чланака било је јасно, што би хтјели политичари француски. Они су сматрали савез за средство, за повраћање Елзас-Лотрингије. Ну ево шта је рекао 1875 г. кнез Горчаков: „Ми нијесмо саветовали Немачкој присаједињење Елзас-Лотрингије, јер је та мјера била сјеме раздора у Јевропи, али је за нас свеједно да ли ће та земља бити Француска или Немачка.“ То гледиште преовлађивало је у Русији. Ако је савез двије државе и могућ, то он може бити не другачије, него у виду одбранбеном и заштитном. Русија је могла обећати помоћ Француској, у случају, ако би је напала једна од двије државе тројнога савеза, али она није могла поопштравати идеју реванша и агресивну политику Француске.

Француски министри много су се колебали, прије но што се, најзад, савез између Русије и Француске остварио. То се десило при садашњем сретном царовању, после знаменитих тулонских дана и још значајнијег бављења Цара Николе у Париз.

Ма да је уговор француско-руског савеза, као и уговор тројнога савеза, држи у тајности, опет је за то садржина његова, мање или више, позната. Тај је уговор строго одбранбеног карактера. Двије државе браниће једна другу од напада с поља. Према томе Русија није обавезана да помаже Француску, ако би она отпочела рат због Елзас-Лотрингије, а Француска опет није обавезана да помаже Русију, ако би она отпочела рат ради задовољења новог земљишта на јевропском истоку. То је општи смисао француско-руског савеза. Било би противно здравоме разуму и историјској истини, кад би се придавао томе савезу значај, који он није имао нити га има.

Ни Русија ни Француска неће рат, него су оне у највећој мјери заинтересоване очувањем своје независности и својих владавина. Сам по себи, тај је циљ тако велики и значајан, да руско француски савез треба сматрати за благодет по обе државе и за најпоузданију гаранцију мира цијеле Јевропе. Опасна усамљеност обе државе престала је. Оба народа одијељени један од другог државама тројнога савеза, могу спокојно кимјети и развијати се, не бринући се о томе, шта ће доијети сјутрашњи дан.

За државу, ма како она била јака и моћна сазнање о својој безбедности јесте најбољи услов за њено развијање. Према томе заслужују вјену благодарност они државници, који су приуговорили руско-француски савез и остварили га на дјелу. Привести до краја то важно дјело било је врло тешко, јер су његов јасни и прости смисао заплетала узредна размишљања,

страсти и жеље. Врло је тешко било сдужети томе савезу пријетећи карактеру миру јевропском, а тако исто и побједити разне неспоразуме. Ма да су оба народа јавно и ватрено симпатисали један другог и тежили зближењу, али какве су препреке њих дијелиле, у форми владавине, у религији и ступњу образованости и т. д.? Француско-руски савез био је заиста чудо XIX. вијека и он прелази у XX. столеће у свој својој неприкосновености, као главно јемство мира, као најмоћније средство које је обезбедило Јевропи политичку равнотежу. Треба свето чувати тај савез и сјетити се, колико је труда он стао.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Аустријски избори и рајхсрат. О положењу у Аустрији доносимо следећи чланак органа хрватске владе, загребачких „Народних Новина“:

Тромјесечна аустријска изборна кампања може се сматрати довршеном. Сјутра је задњи изборни дан са 12 мандата, који не може досадашњу слику промијенити, а преко сјутра имати ће Аустрија свој нови централни парламенат, који се састоји од 425 чланова. Кад ће нови рајхсрат бити сазван у прво засједање, још није поуздано познато, али се сазив очекује скорих дана, те ће се по свој прилици новонабрани законодавци састати још концем овог или најдаље почетком ид. мјесеца.

И тако је дошао крај дуготрајној борби, која је издржавала сан интерес аустријских политичара кроз више мјесеци. Сад већ падају страсти, које редовито прате изборну утакмичу, те поједине фракције праве обрачун за прошлост и слажу рачуне за будућност. У овим рачунима, дакако, прелажуће оптимизам у схваћању властитих, а песимизам у просуђивању противничких резултата, па се с тога страњачки коментари прилично разликују.

Главни орган немачких напредњака наглашава, да је укупна биланца избора неповољна за негдашњу десницу, а повољна за негдашње опозиционе странке, ако се ове узму као једна скупина. „Сложена пољна против Немцима припада прошлост; фракције деснице немају више ни у народном ни у политичким питањима чврсте па ни пролазно за акцију способности већине.“ Наравно, да се „Neue Freie Presse“ томе од свег срца весели, а још се више весели, што мисли, да смије констатовати, како је с наизатком кршћанско-социјалне странке уназађен и антисемитизам. Но тај орган као да се ипак вара у том питању. Антисемитизам није страдао. Истина, да су Југословци изгубили више мандата, које су освојили страном социјалисте а страном немачки радикалци; истина је и то, да и католи. пуч. странка има губитака; али ако се антисемитска струја као таква узме у обзир, онда „Reichswehr“ има право, што констатује, да та струја унаоко свим оним губитцима социјалца и католика слави побједу. Не смије се на име заборавити, да немачки радикалци заузимљу становиште строгог немачког антисемитизма, а та струја прожимље не само кршћ. социјалце, него и дјелимце и њем. пучку странку, па се већ сада могу примјетити контуре великог антисемитског немачког „Gemeinbürgerschaft.“ Да ли су ове контуре донета већ примјетљиве, ми не можемо просудити из далека, али да споменути

добило је српски народ и читав низ добротвора, који оставише велике фондове на школовање српске омладине. Таквих задужбина има српски народ релативно највише. Од осталих просвјетних установа да споменемо још и лицје у Биограду, који се доцније претворило у Велику Школу.

Оснивање народних школа, препарандија, виших дјевојачких школа, а нарочито рад на школском пољу у Србији, доказ је културне снаге српског народа у овом вијеку. Оснивање народног позоришта у Новом Саду и Биограду, рад на умјетничком пољу, гдје имамо изврених снага — све то доказује тежњу и способност српског народа и за више културне потребе.

На крају овог летимичног прегледа не можемо заборавити ни економски покрет, који се посљедњих година опажа међу Србима. Ово је утјешна појава, она нам показује да у народу постоји врло живо расположење за привредну организацију; оно нам је јамство, да ће Срби повратити оно што су на привредном пољу изгубили.

XIX. вијек пружа нам доказа о снази и способности српског народа за напредак у сваком правцу, и ми ступамо у XX. вијек с тврдим увјерењем, да српски народ с поуздањем може гледати у будућност.

лиет право има, упућујући на жесток антисемитизам немачких радикалаца, признат ће свако, који се сјећа радикалских бесједа. „N. Fr. Pr.“ имати ће дакле још прилике, да се бар једнако тужи на антисемитизам радикалаца, које је у политичком погледу њежно његовала као и на исте кршћ. социјалце, које највише мрзи, јер и један орган дра. Југослава у складу с „Reichswehr“ навијешта, како се по досадашњим изборима не може сумњати, да ће „антисемитизам освајати све већи утицај на свим подручјима јавног живота.“ Друго је, дакако, питање, да ли су такви изгледи благословни за Аустрију, те да ли може бити благодати за државу, гдје се уз националне и језичке развијају такође опреке рача.

Што се пак тиче реконструкције негдашње деснице, можда се напредњачки орган и у том погледу вара. Можда ова десница ипак не припада за сва времена прошлости. Истина је ипак, да се је могућност њене реконструкције понешто умањила. То признаје и прашка „Politik.“ Већина деснице, која се услед младоческе обетукције разбиза, није ни прије била знатна. А сад су Младочеси изгубили десет мандата, јужни Словени (Хрвати и Словенци) два, католичка пучка странка осам. То је двадесет гласова. Пољски клуб има додуше пет мандата више, али тиме није губитак изравнат. Шанце већине на пређашњем темељу донета су дакле слабије. Али се не смије заборавити, да новонабрани чешки аграрци и народно-социјалистички радници не ће влада у народном погледу сдјелити другу политику, те није искључено, да ће приступити у заједнички клуб са Младочесима, ако им ови у сусрет пађу. Тиме би се доскочило губитку младоческих мандата, те би негдашња десница опет била могућа.

У тој комбинацији ипак постоји једно препорно питање. Што ће Пољаци с једне и што ће кат. пучка странка с друге стране? Без њих нема негдашње десничарске већине, те ће о њихову држању овисити могућност солидарне деснице, ако се они политички предујети за реконструкцију већине и испуне. У том погледу наља констатовати, да се неки уважени пољски органи већ данас најављују против томе, е би Пољаци омогућили успоставу деснице. И „Слово Пољске“ и „Презглонд“ препоручују самосталну политику „слободне руке“ док им „Нова Реформа“ хоће, да се пољски клуб о својем будућем становишту скроз слободно одлучи без обзира на то, који би му положај жељела ова или она влада у парламентарној комбинацији дозначити. Напокон „Газета Народова“ не држи пуно ни до какве већине, ако се не октроира нови пословни ред, који би омогућио рајхсрату да ради. Ако ови пољски органи репродуцирају мишљење пољачких првака, онда је донета успостава десничарске већине врло проблематична.

А што се тиче кат. пучке странке, она је још више непоуздана, јер нема сумње, да је она у садашњим изборима уз распаљење националне страсти највише с тога страдала, јер је припомагала Славенима у борби за равноправност. Од страха, да још више не пострада другом приликом, ако језичко питање не буде скоро ријешено, она би се могла одкренути од деснице — не у том смислу, е би подупирала нерад парламента, него у том смислу, да се одрече поузданог савезништва са пријашњом десничарском већином. „Ostdeutsche Rundschau“ протестира додуше против тога, да би се кат. пучка странка примила у немачку „Gemeinbürgerschaft“, па она ваљда не ће ни тежити за тим, али из тога не сдједи, да ће се ео прво придружити десници, него би лако могла остати са стране као самостална група.

Пољаци дакле и кат. пучка странка одлучили су сдјелити у комбинацији деснице, па пошто се још данас не зна, на коју ће се приклонити страну, не може се ништа поуздано ни навијештати о будућем склопу већине у рајхсрату. Није додуше сасвим искључено, као што мисли напредњачки орган, да ће се опет створити већина, коју он толико перхоресцира; али је такође вјеројатно, да се не ће моћи саставити; по из тога ипак не сдједи, да је вјероватност већине из група досадашње већине, какву би орган напредњачка жељно, за то већа. На супрот, још је највјеројатније, да у новом рајхсрату у опће не ће бити одлучне већине, те да ће он у том погледу остати неспособан за сваки позитивни законски рад. Намеће се додуше трећа евентуалност: коалиција главнијих десничарских и љеничарских група, али право примјећује прашки старочески орган, да би такој коалицији морао предходити наредни споразумак између Чеха и Немца, но тај је споразумак данас већ с тога немогућ, јер су немачки предјели Ческе у знатној већини послали у парламенат немачке радикалце, па би се Чеси морали с њима споразумјети, а они су свакој трансакцији већ а priori противни. И тако о коалицији једва може бити озбиљна говора.

Што ће дакле бити у новом рајхсрату? На то питање не може данас, према смо на крају избора, нико поуздано одго-

ворити, али је песимизам у пуној мјери оправдан. „Politik“ за то окривљује барона Хлумецкога, јер да је његово државничко умјеће довело до нових избора. Коерберова влада попустила је његовом утицају и распустила без потребе рајхсрат, а нови су избори са својим резултатима затворили сваки спасоносни излазак, те је метеж постао управно системом. Ми не знамо, има ли право прашки лист гледе Хлумецкога; али то стоји, да је у Аустрији сада још већи политички метеж, него што је прије био. Владине наде, да ће се новим изборима прочиштити ситуација у прилог уставном парламентаризму, доиста се нијесу испуниле.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Џетиње, 10 јануара

(Богојављење.) Послије архијерејске службе у манастирској цркви на Богојављење, кренула је литија из Манастира на чесму у дворској улици, гдје је Високо-преосвештени Митрополит, г. Митрофан, осветио воду у присуству Њ. Кр. В. Господара и Њ. В. Књаза Мирка и мноштва побожног народа. Вријеме је било лијепо, али студен велика, која још траје.

(Из основне женске школе.) Њ. Кр. В. Књагина Милица са својом дамом, прошле недјеље, походила је женску основну школу, гдје ју је дочекала г-ђица Мертваго, главна надзорница школе, са учитељицама. Њ. Кр. Височанство задржало се у школи скоро читав сат.

(Спремана свечана забава) у очи Св. Саве, коју је хтјело приредити Друштво Џетињска Читалица и „Горски Вијенац“, одложена је због смрти Њ. Величанства Краљице Викторије.

Из Црквца у Опутној Рудини 17 децембра пишу нам:

Госп. поткомандир Саво Пејовић, доживши писмо од више војене власти, којим се јавља, да је наш мили Господар примно назив Краљевско Височанство, изведе полубатаљон од Доње Рудине 13 ов. мј. код старе црквце на Ваду, на граници данашње Херцеговине, а у 9 ура из јутра и ту, постројивши полубатаљон у развијени фронт, прочитао је горепоменуто писмо. Кад је читање свршено, онда је сва војска, на знак г. подком., трипут узвикнула: „Живно Његово Краљевско Височанство!“ — Живно Владијући Дом Петровића! — За тим је полубатаљон, на команди, испалио три плетуна, у знак овог весеља. Плотуни су одјекнули до Билећа, Добра и Требиња. Народ се овђе био окупио из све ове околине. По свршеном читању реченог писма и плетунских паљба — настало је велико народно весеље. Одушељени Црногорци и младе Црногорке — жене и дјевојке играли су и пјевали познате и лијепе народне јуначке пјесме. Веселе је текло у највећем реду до самог мрака. Ово су весеље посматрали и наша браћа Херцеговци прекограничари, пошто је овђе сама граница и у њему ако ће и из далека душевно учествовали...

Но како г. подком. Саво управља и полубатаљоном од Горње Рудине, те због даљине и хладног времена није на ово мјесто сазивао поменути полубатаљон. Зато је 15 овог мјесеца изашао к школи у Горњу Рудину; ту је скупно поменути полубатаљон у 9 ура најутра. Кад се војска скупила на одређено мјесто код цркве, онда је г. подкомандир са г. г. официрима постројно развијени фронт и прочитао им напријед поменуто писмо. Кад је свршено читање, онда је полубатаљон заграбио у три пута: „Живно Његово Краљевско Височанство! Живно Владијући Дом Петровића!“ — По томе су учинени плетуни, који су одјекнули преко Троглава града Коритског до широког Гајца и Метохије...

Кад је паљба плетунима свршена, онда је војницима дато вољно. Одмах је настало народно весеље; пјевало се и играло до мркле ноћи. Радост народна не може се исказати. И старици веселили су се као младићи. Ово долази отуда, што су они много бојена и мука запамтили, па су доживјели да свог милост и узвишеног Владара зову: Краљевским Височанством.

Госп. подком. Саво окупио је све г. г. официре, са г. учитељем В. Гаговићем, те су се заједнички веселили, посматрајући народне игре и весеље, до пред саму ноћ.

Од г. г. официра били су: Дреко Краљевић, Милован Вјелица и Тодор Бјелица. Ту је пао и неколико ерданијех здравца, напријед поменуте госпде а у здравље и срећу Његовог Краљевског Височанства и цијелог Владијућег Дома Петровића.

Г. подкомандир Саво Пејовић стари витез црногорски, који је у многим бојевима показао велико своје јунаштво, сјећајући се својих ратних другова, који су преминули, као сардара Тодора Мујићина и др паде му мучно, што и они нијесу дочекали ово весеље, да га заједнички пропрате, те би тада један другог било и разумјели и ову радост међусобно дијелили, те му у том саме сузе паљ лице грунуле... Овај стари витез није плакао ни кад му је брат на бојном пољу погинуо, јер је погинуо за Господара и своју

Нови правац под утјецајем Вуковим, започиње Богобој Атанацковић и настава га читаво коло млађих књижевника. У Лаза-ревићу, Адамову, Матавуљу, Веселиновићу, и Срећу достиже велика приповједачка књижевност XIX. вијека врхунац свој.

Истакосмо само ова два момента из српске књижевности, на остале нам простор не допушта обазирати се, али с разлогом можемо рећи, да нам је књижевност у овом вијеку велик напредак учинила. Све, чиме се у књижевности својој попоштити можемо, дао нам је овај вијек. У њему је и прави почетак српске журналистике. (Давидовић, Тодор Павловић) која се лијепо развила, и ако ни данас још не наилази на онолику потпору, каква би јој потребна била и какву заслужје.

И почетак правне научне књижевности у Срба пада у овај вијек. Нарочито наука о језику и историја српског народа показује извршене раднике. Књижевном и научном раду помаже оснивање „Бетониса, Матине Српске, која је прва основана међу свим словенским Матицама, оснивање „Друштва Српске Словености“ у Биограду, које се доцније претвара у Српско Учено Друштво, из којег се рађа Српска Научна Академија. Оснивају се књижевни фондови и књижевне задужбине, као што је Никшић, Остојићев, Коларчев фонд, и Чупићева задужбина.

Од просвјетних установа, које попикуше у XIX. вијеку, споменућемо само новосадску српску гимназију, коју основа Саво Вуковић, и која је међу својим многим добротворима забилижеила недовољно и барона Милова Бајића; задужбину Саве Текелије у Будимпешти, која је за више од педесет година дала Српству велики број интелигенције. Поред Саве Текелије

домовину, а данас сузе рони од неописане радости, жалећи своје упокојене другове, што и они не дочекаше, да ову радост с њиме дијеле....

У исто доба шаљем вам ову пјесмицу нашег учитеља Вукашина Гаговића, у којој су изражени наши осјећаји према љубљеном нашем Господару, поводом ступања у нову годину:

Аићо мира с новим љетом
Доноси Ти сваког миља...
И с неба Те благосиља
Свемогући руком светом...
О, Краљевско Височанство!
Срећно Теби ново љето,
И Краљевско звање свето,
Срећно Твоје Господарство.
Господ мојни испунио
Твоје жеље, наде, снове,
Дуго љета још славио
Здрав и срећан годе нове...
То је моја жеља света,
И свакога Срба брата,
И свакога српског јата,
Васколиког српског свјета.
О, испуни, благи Боже,
Веље жеље Србине,
Веље наде, свете снове,
Да Те боље славит може...

(Чланови Књижевне Задруге), који су се уписали код повјереника г. професора Мир. Мијушковића.

Доброћори: Г. г. Душан Грегорић, аташе кн. пр. консулата у Скадру; Јанко Вукотић, ком. стајаће војске; Машан Вожовић, управ. и председ. вароши Цетиња; Јанко Милић, окруж. кап. и предеј. окруж. катунског суда; Милош Шаулић, секретар Мин. Правде; Јашо Ненадовић, артиљ. поручник; друштво „Цетињска Читалица и Горски Вијенац“. — Ова су господа положили прву рату у 50 круна.

Осмишљачи: Г. г. Видо Мртисовић, благ. Мин. Правде; Илија Вулетић, секр. Мин. Иностр. Дјела; Шако Филиповић, шеф деп. телегр. питањих; Марко Газивода, ађутант Мин. Војног; Петар Марковић, чинов. цетињ. поште; Марко Гвозденовић, гостионичар; Јевто Петковић, чин. Минис. Унутр. Дјела; Мило Дожић, шеф секретаријата В. Суда; Елигорије Јововић, писар окр. кат. суда; Др Лазо Томановић, уред. „Гласа Црногорца“; Командир Павле Вујисин; Јован Љепава, управ. гим. и богосл. школе; Гимназијска и богослов. учит. библиотека; Вој. Симо Поповић, министар Просвјете и Црк. Послова; Вој. Гавро Вукотић, министар Иностраних Дјела; Ристо Вилановић, гостионичар; Капетан Милош Радовић; Поручник Никола Митровић; Саво Радловић, секр. упр. вар. Цетиња; Библиотека Института Царице Марије; Сердар Јоко Јовићевић (Ријека Црноречица); Командир Благо Бошковић (Орја Лука); Проф. Лазар Перовић; Васо Пипер, трговац; Капетан Иво Ђуровић; Пиро Поповић, држ. блајиник; Ђуро Поповић, глав. школски надзорник; Илија Мартиновић, секр. Кат. окр. суда; Саво Вулетић, учит. цетињ. осн. школе; Илија Хајдуковић, управ. вој. лабараторије; Стево Вујановић, управ. поште (Подгорица); Миња Радовић (Андријевица); поручник Радомир Вешовић.

Улагачи: Г. г. Пиро Шоћ чин. поштан; Тетко Вукчевић чин. поштан; Кићо Мартиновић благ. Цет. поште; Зеко Перишић чин. поштаски; Лазо Јововић чинов. пошт.; проф. Филип Јерговић; учитељ Филип Пејовић (Чово); Гавро Ш. Поповић гим. 14. год; Обреп Стефановић економ Дан. болнице; Мићо Ђурашковић чин. поштаски; Ђуро Андрић администр. Двора; Јанко Цајенић секр. управе вар. Цетиња; Владимир Лекић уч. Ш. р. гим.; Никола Булатовић уч. Ш. р. гим.; Петар Грујевић уч. Ш. р. гим.; Косто Пејовић уч. Ш. р. гим.; Владимир Лазевић уч. Ш. р. гим.; Кићун Мијушковић чиновник грађевина; Петар Мартиновић секр. глав. надзорништва; Нико Татар погранични комесар (Грахово); Јован Ђововић богослов II. год.

(Чланови Матице Српске), који су се уписали код повјереника г. проф. Мирка Мијушковића, за прештампане и за књиге за народ, с улогом од 7 круна:

Г. г. Војвода Симо Поповић министар просвјете и црк. послова; Јово Љепава управитељ богосл. учитељ. школе; Библиотека гимназ. и богосл. учитељске школе; гђица Хајдуковићена учитељица цетињ. женске школе, Машан Вожовић управитељ вароши Цетиња; поручник Никола Митровић; Мићо Ђурашковић чин. поштаски; Илија Мартиновић секр. кат. окр. суда; Петар Јовановић ученик III. р. гим.

Телеграми Бечког „Нор. Бира“.

БЕЧ, 5 јануара. — Цар је примио Карпа, румуњског министра просједника, и одликовао га великим крестом Леополдовим.

БЕРЛИН, 5 јануара. — Јутрос се слави двјестогодишњица пруске краљевине. Присутни су многи Књажевци немачки и инострани.

СОФИЈА, 6 јануара. — Министарска криза свршила се са оставком Тончева. Још није одлучено, ко ће га наслједити.

БЕЧ, 9 јануара. — Рајхсрат је сазвао 31/1.

МИЛАН, 9 јан. — Верди (велики композитор) опасно је болестан.

МИЛАН, 10 јануара. — Верди је сасвим нагубио ријеч. Ђекари изјављују да је свака нада изгубљена.

СОФИЈА, 10 јануара. — Иванчев је поднио оставку цијелог кабинета. Књаз је позвао Петрова у Пловдив.

Догађаји у Китају.

ПЕКИН, 8 јануара. — Протокол мира одаслан је министрима иностраних дјела.

Англо-бурски рат.

ЛОНДОН, 7 јануара. — Вилхелм Стејн, који је био пошао као бурски делегат из Стандертона, да наговара бурске борце, да се предаду, био је уапшен и одведен у Џетретиџ.

КАПЕТОВИ, 8 јануара. — Три ескадрона из Јоханесбурга удрили су на Буре код Спингса, заробили их и одбили капије енергични бурски нападај (?).

ПРЕТОРИЈА, 8 јануара. — Бурци су пљенили код Балиморала воз пун материјала.

КИМБЕРЛЕЈ, 10 јануара. — „Рајтер“ доноси, да је пратила илгеског конвоја имала боја код Борхофа Бурци су одбијени са губитком од 15 мртвих и рањених. Илгези били имали 3 рањена.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Поводом смрти наше никад непрежаљене снахе, односно супруге:

МИЛИЦЕ,

која се 9 тек. мјесеца у деветнајестој години свога млађаног живота, последи дугог, али тешког боловања — код својих родитеља у Кучима, гдје се је при повратку с пута, на који је лијечена ради вођена, застанила, у своје родно мјесто, по љекарским савјетима — пресели у вјечност, благодаримо гг. љекарима: Перазинићу, Кујачићу, и беранском војеном љекару Хусенићу на уредном љекарском заузимању, а посљедњем и на писменом саучешћу,

Поводом пете смрти примили смо многобројна — телеграфска и писмена — саучешћа, те сматрамо за своју пријатну дужност овим путем, изјавити своју благодарност: гг. Нику Матаговићу, министру финансије, члану Окр. Суда Милу Мартиновићу, кап. Јанковићу, секретарима мин. финансије: Ивановићу и Милетићу, поручнику Вешовићу, писару В. Суда Ивановићу, управ. царинарнице колашинеке Бошковићу, писару Окр. Суда Никчевићу, трговцима: Кривчевићу, Цуфу Редовићу и Вуксану Паитовићу.

Благодаримо браћи прекограничарима: попу Јосифу, уч. Ђоку — Ђојовићима, Симу Поповићу, учит. Милићу Дабетићу, Живку Митковићу и браћи Ђурбабићима.

Незаборавна хвала госп. бриг. војводи Л. Војводићу са свом браћом Васојевићима, који су тренивши се на Цетињу, брзојамно нам изјавили своја саучешћа.

Особита хвала нашим драгим пријатељима Кучима, који и мјесто нас и себе, нашу драгу покојницу ожалише и до вјечне куће допратише.

Вјечита хвала нашем племену Васојевићком и грађанству Андријевићком — оба пола, који нам, на челу својих главара, свију струка, учини личну посјету и изјави своје саучешће, чиме нам, у многоме, тугу и жалост ублажи.

Андријевица, 18 децембра 1900.

Ожалошћени:

Свекар: Миња; свекрва: Љубица и сиуруг: Милутин — Радовићи, са осталом родбином.

Број 2

248 (1—1)

Објава.

Продајем моју имовину на Андријевици: двокатну кућу са осам соба, великим са запада и малим са истока балконом и бунаром; воћњак од 500 коријена шљива које рађају и вишим бројем мањих и другог воћа; 13 рала подводне земље до куће, а 10 безводне; 15 листојска црерога горе до куће: два велика букова гаја; моје право у комуцу, планини и воћеници.

Ко би желио купити, нек се пријави потписаномо у што краћем

року, гдје ће добити врло повољне услове.

Андријевица, 21 децембра 1900. г.
Поп Богдан Лаловић.

Број 3
87 (1—3)

ОБЈАВА.

Из слободне руке продајем моју кућу за пазир мојих дугова; ко би је желио купити нека се обрати потписатоме.

Нешо Ивановић.

Број 4
22 (1—1)

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти мога никад незаборављенога сина

БЕЋА,

који се преселио у вјечност 16 Децембра 1900 године у Хер. Новоме у 17-гој години свога млађаног живота —

Сматрам за оцинску дужност да овим путем изјавим своју благодарност г. г. д-ру Перазинићу, д-ру Кустодији, д-ру Радловићу, д-ру Огњеновићу као и г. д-ру Трамеру љекару гатачкоме, д-ру Рајевићу и д-ру Тројановићу из Рисна и новеком апотекару г. Нику Ђововићу, који су се љубављу заузимами да ми мога Бека надијече; г. Јевту Гојковићу, који се је оцински старао о моме покојном сину Бећу, за вријеме његова боловања у Хер. Новоме, и испрати његово, мртво тијело до Цетиња;

Госп. љугману савинском Јеротеју Ђордану, попу Марку Поповићу, и јеромонаху Милутину Радловићу, који су се заузимами да својим топлим молитвама олакшају стање моме премиле сину; посљедни и испрати његово мртво тијело до Цетиња; г. Војиславу Николићу из Впограда, побратиму покојниковом, који се с њим опростио дирљивом бесједом на параброду; новекој омладини и г. Јову Шимраку, који му на сандуку вијенице положише; госп. Марку Шабу са Мокринанима, који су га носили; и новеком грађанству, који мртво тијело испратилише; г. Гојку Гаговићу из Рисна, који га је до Тивта пратио, и г. Ђоку Каровићу, који га је пратио до Никшића; г. Зеку Петровићу ал. бар., г. кап. Савићу Радовићу, г. г. свештеницима, г. учитељу Бојку Средановићу, са ученицима, и народу Његушкоме који еретоше на Кретицу и испратили до Ђуковце мога покојника; г. војводи Ш. Петровићу и г. Јову Дречу, који су с Цетиња на Његуше дошли и положили вијенице; г. г. бриг. В. Лаквићу Војводићу, д-ру Н. Ковачевићу, кап. Милутину Николићу, Илији Бојовићу, Спасоју Војиновићу и другима који еретоше на Чекању; И. В. г. Митрополиту Митрофану, који је благоизвољно изјавити лично саучешће; И. В. Књазу Мирку, који је са г. В. Вожом Петровићем, са другим министрима и члановима Вел. Суда, професорима и ученицима и цијелим грађанством испрати мога покојника; Окр. Суду ријечкоме, пресједнику општине, г. д-ру Кустодији, који је положио вијенац на покојника, свештенику Јовићевићу, учитељима и ученицима на Ријеци;

Особиту захвалност изјављујем И. Кр. В. Господару, који је благоизвољно послати са Крушевца у еријетање г. В. Бриг. Ђура Петровића и г. В. Бриг. Михајла Нишина са својим придворницима и позвати ме у Дворан, где ми је утјешитељним ријечима ублажио моју велику жалост;

Окр. Суду, општини и свештенику, учитељима и ученицима и цијелом грађанству на Даниловграду; г. учит. Бацковићу који је ерио пок. у Дренопштини са ученицима и држао бесједу, г. оф. Илији Котићу и другим официрима и Цешивцима на Богетићима; и г. оф. Тривку Радовићу, г. Митру Никовићу са госпођом који еретоше и положише вијенац на покојника; г. Игуманима Ман. Пивекога Поликарпу Гломазићу, г. Проконију Врачару и другим свештеницима, г. командирку Вику Радовићу, потком. Спасоју Гломазићу, подпор. Максиму Топаловићу, Ђ. Бајовићу и Милошу Бајачићу и осталим официрима, барјактарима, и другим Пивљанима, који га еретоше у Стубици и испратилише до хладнога гроба; г. подком. Машану Николићу, баталиј бар. Ђорђију Дурутевићу и другим официрима и барјактарима као и г. оф. Мирку Гезовићу и г. Мирку Бетковићу, који са војницима еретоше мога пок. сина Бећа; Окр. Суду Нишничком, пресјед. општине и свештеницима, пјевачком друштву Захумље, учитељима и ученицима, и цијелом грађанству у Никшићу; г. учитељу Перу Костићу, г. Силату Гарчевићу који положише вијенице; г. Ђуан Вукотићу, г. Новаку Рамову, г. ком. Стеву Врбичи, и бар. бат. Николи Пекову подком. кнезу Богдану Перовићу, бар. Јовици Зиројевићу, који изводише ерести код Царева моста и на Дуклу са Чевљанима; као и главарима и војницима баталијона Требешкога и Горњопољцима и Шипчанма који испратилише мога покојника до Пивске границе; г. ком. Миру Гаговићу и попу Вилотију Јокановићу и другим главарима и војницима његова баталијона; г. ком. Јовану Ружићу, подком. Живку Косићу, свештеницима, официрима и другим Дробњанима, који еретоше на Брезна и пратише до гроба мога покојника; Голијанима са главарима и свештеницима, учитељима са ученицима, који еретоше на Брезне и у Ситињу мога покојника. Хвала свим Пивљанима који не жалише труда по по великој мекави и сицјегу еретоше, носили и до вјечне куће испратилише мога незаборављенога Бећа.

Дубока благодарност И. С. Књазу Петру Карађорђевићу, И. Високопреосвештенству Митрополиту Хаџи Савви и пријатељима из све Црне Горе, који обилатим срдчним саучешћем превелику моју жалост телеграфом блажише.

Свима и свакоме хвала и признање, који на каквим путем саучествоваху мојој великој жалости.

Горанско, 30 Децембра 1900 г.

Ожалошћени:

В. Лазар Сочница.

Број 5
711 (1—1)